

(א) זכ"מ טו: קי: ע"ש עיין תוספות ז"מ לה ד"ה הנה"ח; (ב) זכ"מ טו: א; (ג) פי' חלומות, ד' סוכה לז; (ד) אצל בסוכה פי' רש"י פירוש אחר.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נחלקה וכו' בתשובת הגאונים נחלקה התימות:

הגהות הגר"א

[א] תורה"ה כל כי' אע"ג טי' ניב' ור"ף מר"ך דש' בשבחה דממילא וכן ממחמת הולאה ועי' (אולי ז"ל ומתור"ך) בזה קושית המ"מ על הרמב"ם מגמ' דש"ן וכן ה"ה דס"פ המפקד ויני' בהגרי"ה ר"ש פי' שני"ד:

לעני רש"י

טרינקייש [טרונקייש]. גזיר-עין, בול-עין, אישקוב"א, מטאטא.

מוסף רש"י

הניחא למאן דאמר. פלוגתא היא כמחנות (נ"א): אי אית ליה זווה ללוקח. לפיכך החוב לא חוב מוסלק ליה לבעל חוב. מן ארעא דבעל חוב קדים שפיר. דמני למימר דהיא דיש קרקע מותר על החוב עם השבח, מוסלק ליה ללוקח בזוי על כמות ללוקח ולא מני' אמר לוקח הכ' לי מן ארעא שיעור שבח, דלמר כוליה דמי ואלו ירעה בה שלא בשבח (ב"מ טו:) דלרעה מעיקרא דדיעה הואי והוא דנחת לה שלא בשבח שקל שבחא בזוי ולא פארעא האילן והיה מסיק ביה שיעור ארעא כולה (שם ק"ג). כגון דשוריה ניהליה. ליה לבעל חוב. אפומיקי. להא ארעא והכל מודים בו דלי' הוא ליה זווי ללוקח לא היה מני' מסלק ליה (שם טו:). נחלקה התימות. שני עליונים אמרעם ששם השדרה כלה נחלקו זה מזה ונסדקה השדרה עד העלן שלמה מהם. תימות, לפי שמדוכין כתיובים (סוכה ב"ב).

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

צו.

עין משפט
נר מצוה

בא ב מיי' פכ"א מהלכות מלוא וזה הל' ז סמנ עשין 5 טוש"ע ח"מ סימן קטו סעיף ב: בו ג ד מיי' פ"ב מהל' גזילה הלכה ד עיין בהשגות ובמ"מ סמנ עשין עט טוש"ע ח"מ סימן שסב סעיף ד: בח ה מיי' שם הלכה טוש"ע שם סעיף ה: בב ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' ו: ל ז ח ט מיי' שם הלכה יג סמנ שם טוש"ע ח"מ סימן שם סעיף ח: לא י ב מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף ט: לב ל מיי' שם טוש"ע שם סעי' י:

רבינו הגנאל

הב לי גריוא דארעא. פי' גריוא מידה. אמר רבא גזל והשביח ומכר, גזל והשביח והוריש מה שהשביח מכר ומה שהשביח הוריש. רבי הגנאל זצ"ל הרוב הברשים פירשו הא דרבא שגזל קרקע והשביחה. דיקלא ופסקיה בגובי גובי נמי לא קני, מ"ט השתא נמי גובי דדיקלא מיקרי. פי' חתיכות. עבדינהו קצוצייחא קני. פי' שטושין ממנו צינור. אמר רבא האי מאן דגזל לוליבא ועבדא הוצי קני, מ"ט דמיעקרא לוליבא והשתא הוצי. הוצי ועבדינהו הפיא קני, מיעקרא הוצי והשתא הפיא. הפיא ועבדינהו שיעורא לא קני, מאי טעמא דהדר סת' ליה והוי אפיא. והוא כעין שבירה מעין פרצה. נפרדו עליו כשר, שתפרדו בהוצי. פי' אחר גזל לוליבא ועבדיה הוצי שנטל עליו עלה עלה בלבד, גזל הוצי ועבדיה הפיא, שחילק את העליון וקציען ועשאן לטאט הבית, שיעורא חבל קטן.

לא יחא לך פרעון אלא מזה. ואי נמי הווי ליה זווי ללוקח לא מני' מסלק ליה: מה שהשביח מכה. ושקיל לוקח מחלה או שליש או רביע וכן יורש. אי נמי כוליה שבחא כמתנימין מפני תקנת השנים כדאמרן לעיל בשמעתא קמייתא [נ"ד:]: כל זכות שפגא לידו. וכו' היכי דגזולן אי אשבח הוה שקיל מחלה או שליש או רביע הכי נמי כי אשבח לוקח שקיל מחלה או שליש או רביע ואליבא דר"ש: וקטליה. קל"ז: לא קני. לשלומי דמי אלא יהיב ליה דיקלא גופיה דליכא שני השס למקנייה: גזי. בלע"ז טרינקייש: קצוצייחא. קרשים: הו"ל. שנתקן עלה עלה מן השדרה: חופיא. אשקוצ"א שבו מכבדים את הבית וחולק כל הולא לשנים דמו לא הדרא: שרש"א. חבל: (א) הסיומם. כף מומר האמנעי העליון תימות היא: מנאי

הא דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבחא הא דלא מסיק ביה אלא כשיעור ארעא אמר ליה (ב) הניחא למאן דאמר אי אית ליה זווי ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב שפיר אלא למ"ד אי אית ליה זווי ללוקח מצי מסלק ליה לבעל חוב לימא ליה אי הווי לי זווי הוה מסלקינא לך מכוליה ארעא השתא הב לי גריוא דארעא שיעור שבחא אמר ליה הכא במאי עסקינן כגון דשוייה ניהליה אפומיקי (ג) דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה: אמר רבא גזל והשביח ומכר וגזל והשביח והוריש מה שהשביח מוכר מזה ששמה מזה מוכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו: בעי רבא השביח עובד כוכבים מהו א"ל רב אחא מרפתי לרבינא ה"תקנתא לעובד כוכבים ניקו ונעבוד אמר ליה לא צריכא כגון דזבניה לישראל סוף סוף הבא מחמת עובד כוכבים הרי הוא כעובד כוכבים לא צריכא כגון דגזל ישראל זבניה ניהליה והשביחה עובד כוכבים והדר עובד כוכבים זבניה לישראל מאי מי אמרינן כיון דמיעקרא ישראל והדר ישראל עבדי רבנן תקנתא או דלמא כיון דאיכא עובד כוכבים באמצע לא עבדו ליה רבנן תקנתא יתיקו: אמר רב פפא יהאי מאן דגזל דיקלא מחבריה וקטליה אע"ג דשדיא מארעא לארעא דידיה לא קני מאי טעמא מעיקרא דיקלא מיקרי והשתא נמי דיקלא מיקרי ה"דיקלא ועבד (ד) גובי לא קני השתא מיהת גובי דדיקלא מיקרי גובי ועבדינהו כשורי קני כשורי ורברבי ועבדינהו כשורי זוטרי לא קני עבדינהו קצוצייחא קני אמר רבא (ה) יהאי מאן דגזל לוליבא ועבדינהו הוצי קני דמיעקרא לוליבא מיקרי והשתא הוצי קני ועבדינהו חופיא קני מעיקרא הוצי והשתא חופיא ועבדיה שרשורא לא קני מאי טעמא דהדר סת' ליה והווי חופיא (ו) בעי רב פפא נחלקה התימות מהו תא שמע דאמר רבי מתוך רבי יהושע בן לוי ניטלה התימות פסול מאי

למך שדה חצירו שלא ברשות וכן מוקי לה במסקנא צעשאו אפומיקי וגם נחמילה דמייירי צעשאו אפומיקי דקאמר על היתומים להציא ראייה מ"ט ארעא כיון דלגובינא קיימא כמאן דגביא דמיא ואי לא מייירי דשוייה אפומיקי אמאי הו"ח בחוקת ז"ח ויתמי יייתו ראייה אדרבה ארעא בחוקת יתמי קיימא דאי צעי מסלקי ליה בזוי ועל ז"ח להציא ראייה אלא ודאי צעשאוהו אפומיקי איירי וגרע כמו של צעל חוב טפי צמה עשעה לו הלוה אפומיקי דהיא כחמת משדותי דמשלם יציאה למי שמשביח ואילו לא עשאו אפומיקי יש לו היה גובה הכל מן היתומים בלא פריעת יציאה כמו מלקוחות כדפירשתי והשתא מנינו למימר דצלקוחות נמי אס עשאה אפומיקי יש לו לשלם ללוקח היציאה אפי' מסיק ביה שיעור ארעא ושבחא ולמסקנא דמוקי לה הכא צעשאה אפומיקי לא נחלק עוד בין מסיק ביה שיעור ארעא ולא מסיק ונטל במסקנא אותו חילוק דכיון צעשאו אפומיקי משלם יציאה אע"ג דמסיק שיעור ארעא ושבחא ומיהו יש לחלק בצלקוחות כיון שיש להם על מי לחזור היכא דמסיק שיעור ארעא ושבחא אינו פורע יציאה אפי' עשאה אפומיקי דמשום דעשה אפומיקי לא יגרע כח ז"ח בכך כיון שיש ללוקח על מי לחזור דדוקח לומר דצמסקנא דמוקי לה צעשאה אפומיקי לא יגרע למה שהיה מחלק בין מסיק ביה שיעור ארעא ללא מסיק שהרי כל אלו דצרי רב אשי שהיה משיב לרבינא דבכל הספרים כתוב אמר ליה הא דמסיק ביה שיעור ארעא כו' א"ל הכא במאי עסקינן דשוייה ניהליה אפומיקי ואין דומה שהיה חוזר מדצרו הראשונים ומיהו אורי' לפי הספרים שכתוב בהן אמר ליה כן צעשאה המגיע לכתפים כן כו' אותו תירוק ודאי לא קאי ומיהו צרוו הספרים גרסינן ופי' תימא כן צעשאה המגיע לכתפים כו': הניחא למאן דאמר בו'. פלוגתא היא דפרק מי שהיה נשוי (כמוצת דף נ"א: ושם) גבי הו"ח גברא דהווי מסיק ביה אלפא זווי ומאן דאית ליה דלא מני' מסלק ליה היינו רמי צר חמא דסביר התם למימר דהיינו מתנימין: כל זכות שתבא לידו. [א] אע"ג דצפ"ק דז"מ (דף טו: ושם) משמע דאפי' לרב דאמר יש לו שבח בשלם הכיר בה שאינו שלו ולקחה היינו מזולת אצל נגזל לא יהיב שבח היינו צקרקע שאין נגזלת דגזולן גופיה לית ליה שבח אצל הכא צמטלטלין שיש שבח לגזולן מפני תקנת השנים גם ללוקח ממנו יש לו: דגזל דיקלא וקטליה. אע"ג דגזל צהמה וקטלה קני התם הו' שינוי דמינכר טפי: נחלקה התימות בו'. מנא ר"י בתשובת הגאונים (ב) ניטלה התימות אותו הולא העליון צראש הלולב שאין הולא למעלה הימנה והוא כשני הולין דצוקין זה זה ונקראין תימות וכן משמע מתוך ה"ג שרואים לפרש כן ולדבריהם לא ימנא לנו לולב כשר כי צטורח נמנאין אותן שיש להם תימות מה אפי' אחד בה' מאות ויש לומר שאף לדבריהם אין פסול אלא שהיה מתחילה כענין זה ונחלק שנשמה מצריימו וצקונטרס פירש נחלקה תימות שני עלים עליונים אמרעם ששם כלה השדרה נחלקה מהוה ונסדקה השדרה עד העליון של מטה מהן ומתוך פירושו משמע שנסדקה השדרה כל כך שנראה העליון העליונים חלוקין ומפוזרין זה מזה ועוד אורי' דיש מפרשים שכל עלי הלולב כפולין כל אחד לשנים ויש צראש הלולב בסוף השדרה ז' עליון יולאין ממנה שכל אחד כפול לשנים כשאר עלי הלולב ואותם שנים עליון היוצאין מראש השדרה נקראין תימות ואהנהו צעי נחלקה התימות מהו אס נחלקו זה מזה דהיינו קלת מן השדרה ומיהו אין רוב הלולבין נמנאין כענין זה ומכל מקום יש לומר דצעי דאי וקטליה. אע"ג דגזל צהמה וקטלה קני התם הו' שינוי דמינכר טפי: דאמר נקטס ראשו פסול היינו שנקטמו הרבה מן העליון מדע דאין לך נקטס יותר מצנטילת התימות ומשמע דוקא ניטלה אצל נקטס כשר ועוד אורי' דמני' למימר דניטלה אכטריכא ליה דס"ד דהו' דר טפי כשניטלה כולה יותר מנקטס:

למך שדה חצירו שלא ברשות וכן מוקי לה במסקנא צעשאו אפומיקי וגם נחמילה דמייירי צעשאו אפומיקי דקאמר על היתומים להציא ראייה מ"ט ארעא כיון דלגובינא קיימא כמאן דגביא דמיא ואי לא מייירי דשוייה אפומיקי אמאי הו"ח בחוקת ז"ח ויתמי יייתו ראייה אדרבה ארעא בחוקת יתמי קיימא דאי צעי מסלקי ליה בזוי ועל ז"ח להציא ראייה אלא ודאי צעשאוהו אפומיקי איירי וגרע כמו של צעל חוב טפי צמה עשעה לו הלוה אפומיקי דהיא כחמת משדותי דמשלם יציאה למי שמשביח ואילו לא עשאו אפומיקי יש לו היה גובה הכל מן היתומים בלא פריעת יציאה כמו מלקוחות כדפירשתי והשתא מנינו למימר דצלקוחות נמי אס עשאה אפומיקי יש לו לשלם ללוקח היציאה אפי' מסיק ביה שיעור ארעא ושבחא ולמסקנא דמוקי לה הכא צעשאה אפומיקי לא נחלק עוד בין מסיק ביה שיעור ארעא ולא מסיק ונטל במסקנא אותו חילוק דכיון צעשאו אפומיקי משלם יציאה אע"ג דמסיק שיעור ארעא ושבחא ומיהו יש לחלק בצלקוחות כיון שיש להם על מי לחזור היכא דמסיק שיעור ארעא ושבחא אינו פורע יציאה אפי' עשאה אפומיקי דמשום דעשה אפומיקי לא יגרע כח ז"ח בכך כיון שיש ללוקח על מי לחזור דדוקח לומר דצמסקנא דמוקי לה צעשאה אפומיקי לא יגרע למה שהיה מחלק בין מסיק ביה שיעור ארעא ללא מסיק שהרי כל אלו דצרי רב אשי שהיה משיב לרבינא דבכל הספרים כתוב אמר ליה הא דמסיק ביה שיעור ארעא כו' א"ל הכא במאי עסקינן דשוייה ניהליה אפומיקי ואין דומה שהיה חוזר מדצרו הראשונים ומיהו אורי' לפי הספרים שכתוב בהן אמר ליה כן צעשאה המגיע לכתפים כן כו' אותו תירוק ודאי לא קאי ומיהו צרוו הספרים גרסינן ופי' תימא כן צעשאה המגיע לכתפים כו': הניחא למאן דאמר בו'. פלוגתא היא דפרק מי שהיה נשוי (כמוצת דף נ"א: ושם) גבי הו"ח גברא דהווי מסיק ביה אלפא זווי ומאן דאית ליה דלא מני' מסלק ליה היינו רמי צר חמא דסביר התם למימר דהיינו מתנימין: כל זכות שתבא לידו. [א] אע"ג דצפ"ק דז"מ (דף טו: ושם) משמע דאפי' לרב דאמר יש לו שבח בשלם הכיר בה שאינו שלו ולקחה היינו מזולת אצל נגזל לא יהיב שבח היינו צקרקע שאין נגזלת דגזולן גופיה לית ליה שבח אצל הכא צמטלטלין שיש שבח לגזולן מפני תקנת השנים גם ללוקח ממנו יש לו: דגזל דיקלא וקטליה. אע"ג דגזל צהמה וקטלה קני התם הו' שינוי דמינכר טפי: נחלקה התימות בו'. מנא ר"י בתשובת הגאונים (ב) ניטלה התימות אותו הולא העליון צראש הלולב שאין הולא למעלה הימנה והוא כשני הולין דצוקין זה זה ונקראין תימות וכן משמע מתוך ה"ג שרואים לפרש כן ולדבריהם לא ימנא לנו לולב כשר כי צטורח נמנאין אותן שיש להם תימות מה אפי' אחד בה' מאות ויש לומר שאף לדבריהם אין פסול אלא שהיה מתחילה כענין זה ונחלק שנשמה מצריימו וצקונטרס פירש נחלקה תימות שני עלים עליונים אמרעם ששם כלה השדרה נחלקה מהוה ונסדקה השדרה עד העליון של מטה מהן ומתוך פירושו משמע שנסדקה השדרה כל כך שנראה העליון העליונים חלוקין ומפוזרין זה מזה ועוד אורי' דיש מפרשים שכל עלי הלולב כפולין כל אחד לשנים ויש צראש הלולב בסוף השדרה ז' עליון יולאין ממנה שכל אחד כפול לשנים כשאר עלי הלולב ואותם שנים עליון היוצאין מראש השדרה נקראין תימות ואהנהו צעי נחלקה התימות מהו אס נחלקו זה מזה דהיינו קלת מן השדרה ומיהו אין רוב הלולבין נמנאין כענין זה ומכל מקום יש לומר דצעי דאי וקטליה. אע"ג דגזל צהמה וקטלה קני התם הו' שינוי דמינכר טפי: דאמר נקטס ראשו פסול היינו שנקטמו הרבה מן העליון מדע דאין לך נקטס יותר מצנטילת התימות ומשמע דוקא ניטלה אצל נקטס כשר ועוד אורי' דמני' למימר דניטלה אכטריכא ליה דס"ד דהו' דר טפי כשניטלה כולה יותר מנקטס:

